

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a členov senátu JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcu **J. P.**, bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. P. J., advokátom so sídlom v M., proti žalovanej **S. D.**, bývajúcej v M., zastúpenej JUDr. M. P., advokátkou so sídlom v M., **o náhradu škody**, za účasti vedľajšej účastníčky na strane žalovanej S., so sídlom v B., zastúpenej A., a.s., so sídlom v B., vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 10 C 40/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 16. apríla 2013 sp. zn. 5 Co 389/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Michalovce rozsudkom z 25. októbra 2011 č.k. 10 C 40/2005-356 uložil žalovanej povinnosť v lehote 3 dní zaplatiť žalobcovi sumu 93 116,841 € a vo zvyšku žalobu žalobcu zamietol. Zároveň vyslovil, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením. V odôvodnení uviedol, že po vykonanom rozsiahlom dokazovaní dospel k záveru, že zodpovednosť žalovanej za škodu vzniknutú žalobcovi pri dopravnej nehode, ktorá sa stala 9. decembra 2001 a ktorú zavinil syn žalovanej navyiac pod vplyvom alkoholu, ktorý pri nehode zomrel, zodpovedá žalovaná ako prevádzateľka motorového vozidla, ktoré viedol jej nebohý syn, v zmysle § 430 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalovaná v čase, keď došlo k dopravnej nehode, a svojej neprítomnosti z dôvodu dovolenky vo Vysokých Tatrách, svojim

nedbanlivostným konaním umožnila nebohému synovi vedenie vozidla, pretože mu výslovne nezakázala, aby vozidlo nepoužíval a kľúče od vozidla a garáže, v ktorej bolo umiestnené, neodložila na neprístupné miesto, aby nebohému synovi, ktorý mal vodičské oprávnenie necelé 4 mesiace, znemožnila ich použitie, ale tieto nechala voľne prístupné. Žalobca pri dopravnej nehode utrpel vážne poškodenie zdravia, preto vyhovel ním uplatneným nárokom na náhradu bolestného a sťaženie spoločenského uplatnenia, vrátane ich mimoriadneho zvýšenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v rozsahu 40 násobku stanovených odškodnení. Nárok žalobcu na bolestné a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia spolu s mimoriadnym zvýšením určil po zohľadnení z toho titulu vyplatenej náhrady vedľajšou účastníčkou sumou 93 116,841 € a vo zvyšku, keďže žalobca sa domáhal náhrady v celkovej výške 109 664,01 €, žalobu ako nedôvodnú zamietol. Neprihliadol na námietku premlčania vznesenú vedľajšou účastníčkou, keďže žalobca mohol nárok na bolestné uplatniť až po ustálení zdravotného stavu. Podľa § 151 ods. 1 O.s.p. si vymienil právo rozhodnúť o náhrade trov konania po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovanej a vedľajšej účastníčky rozsudkom zo 16. apríla 2013 sp. zn. 5 Co 389/2011 rozsudok prvostupňového súdu zmenil tak, že žalobu zamietol z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Na rozdiel do súdu prvého stupňa bol toho názoru, že žalovaná nie je v danom spore pasívne legitimovaná, nakoľko za žalobcom uplatnenú náhradu škody nenesie v zmysle § 430 ods. 1 Občianskeho zákonníka zodpovednosť. Poukázal na to, že žalovaná žiadnu povinnosť, ktorá jej bola uložená všeobecným právnym predpisom, neporušila, nakoľko žiadny právny predpis držiteľovi vozidla výslovne neukladá povinnosť zakázať inej osobe (ani svojmu rodinnému príslušníkovi), aby nepoužil jeho motorové vozilo, ani povinnosť odložiť kľúče od vozidla na neprístupné miesto. Z uvedených dôvodov považoval záver súdu prvého stupňa, že žalovaná nedbanlivostným konaním umožnila svojmu synovi vedenie vozidla, za nesprávny, a preto v zmysle § 220 O.s.p. zmenil jeho rozsudok a žalobu zamietol. Súčasne uviedol, že v zmysle § 224 os. 4 O.s.p. o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, v ktorom namietal, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku pasívnej legitimácie žalovanej (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Mal za to, že zodpovednosť žalovanej je daná v zmysle § 430 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalovaná ako prevádzateľka motorového vozidla vo forme

vedomej nedbanlivosti umožnila svojmu synovi po tom, čo dovŕšil 18. rok svojho veku pravidelne užívanie vozidla, pred odchodom na dovolenku motorové vozidlo dostatočne nezabezpečila pred jeho použitím zo strany syna, vedela, že syn môže bezproblémovo, bez prekonania akýchkoľvek prekážok vozidlo použiť, a že môže s týmto vozidlom havarovať, keďže išlo o neskúseného vozidla, keď vek 18. rokov dovŕšil len 14. augusta 2001 a len od tohto času mohol viesť motorové vozidlo. Žalovaná mohla predvídať, že syn vozidlo v čase jej neprítomnosti použije aj bez jej výslovného súhlasu. Bol toho názoru, že žalovaná mohla urobiť jednoduché úkony smerujúce k zabráneniu použitia motorového vozidla, mohla vozidlo, prípadne aj garáž, uzamknúť a kľúče zobrať so sebou. Z uvedených dôvodov žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil a potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, prípadne rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne, a preto navrhla dovolanie zamietnuť.

Vedľajšia účastníčka sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), a že ide o rozsudok, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal tento rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z najzávažnejších procesných väd, zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania

nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Existenciu ani tzv. inej procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci nevyšla v dovolacom konaní najavo.

V dovolaní ako dovolací dôvod sa uvádza, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 242 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Žalobca nepovažoval právne posúdenie veci odvolacím súdom správne v otázke posúdenia nedostatku pasívnej legitímácie žalovanej ako prevádzateľky motorového vozidla, s ktorým jej syn spôsobil dopravnú nehodu s následkom poškodenia zdravia žalobcu. Dovolací súd právne posúdenie tejto otázky odvolacím súdom považuje za správne; rozsudok odvolacieho súdu sa neodchýlil od doterajšej súdnej praxe.

Osobou, ktorá je objektívne zodpovedná za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov, je zásadne prevádzateľ dopravného prostriedku, a to aj vtedy, ak v okamihu škody sám dopravný prostriedok neriadil. Len v prípade, že dopravný prostriedok bol použitý bez vedomia alebo proti vôli prevádzateľa, zodpovedá za škodu ten, kto takýmto spôsobom dopravný prostriedok použil (§ 430 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka). Spoločná a nerozdielna zodpovednosť škodcu a prevádzateľa prichádza do úvahy len v tých prípadoch, keď prevádzateľ dopravného prostriedku umožnil nedbanlivosťou jeho použitie treťou osobou (§ 430 os. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka). Dôkazné bremeno preukázať naplnenie podmienok zodpovedností zaťažuje poškodeného. Pod pojmom nedbanlivosť, ktorý Občiansky zákonník bližšie nevymedzuje, treba považovať psychický vzťah škodcu k vlastnému protiprávnemu konaniu a ku škode. Tento vzťah je vyjadrený buď ako priamy alebo nepriamy úmysel alebo ako vedomá alebo nevedomá nedbanlivosť. Pri vedomej nedbanlivosti škodca vie, že svojím konaním môže spôsobiť škodu, ale bez primeraných dôvodov predpokladá, že sa tak nestane, pri nevedomej nedbanlivosti škodca nevie, že môže spôsobiť škodu, hoci by vzhľadom k okolnostiam a svojim osobným pomerom vedieť mal a mohol. Z hľadiska ustanovenia § 430 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka k naplneniu podmienky nedbanlivosti stačí nedbanlivosť nevedomá, ktorá predstavuje psychický stav prevádzateľa k zákonom predvídanému následku, ktorým je možnosť zneužitia jeho dopravného prostriedku, a ktorá je charakteristická tým, že prevádzateľ nechcel, aby dopravný prostriedok bol zneužitý, a ani nevedel, že spôsob jeho zabezpečenia, ktorý zvolil, nie je dostatočný a umožňuje zneužitie dopravného prostriedku v čase jeho neprítomnosti, hoci vzhľadom na okolnosti a svoje postavenie či osobné pomery vedieť mal a mohol.

Zo zisteného skutkového stavu vo veci vyplýva, že škodu pri vedení osobného motorového vozidla žalovanej bez jej vedomia spôsobil syn žalovanej, ktorý mal vodičské oprávnenie, a ktorý v čase, keď žalovaná bola mimo bydliska na dovolenke vo Vysokých Tatrách, vzal kľúče od vozidla uložené na obvyklom mieste ich odkladania, a následne ich použil k jazde.

Dovolací súd je zhodného názoru ako odvolací súd, že žalovaná nezavinila zneužitie svojho motorového vozidla, a to ani vo forme nevedomej nedbanlivosti. V danej veci totiž nič nenasvedčovalo tomu, že by v rámci bežných rodinných vzťahov existovalo riziko zneužitia

vozidla synom žalovanej. Syn žalovanej riadil motorového vozidlo vždy len v prítomnosti žalovanej, nikdy neprejavil vôľu jazdiť s vozidlom sám. Žalovaná preto nemala dôvod, aby počas svojej dovolenky, ktorú trávila mimo bydliska, zabezpečovala motorové vozidlo nejakým dôslednejším spôsobom, napr. vzatím kľúčov od neho na dovolenku. Keďže v žiadnom právnom predpise nie je stanovená povinnosť prevádzateľovi motorového vozidla, ako majú byť kľúče od vozidla zabezpečené, je treba vychádzať z požiadavky rozumného prístupu k zabezpečeniu kľúčov od vozidla. V bežných rodinných vzťahoch, kde nie sú dané okolnosti svedčiace o tom, že by k zneužitiu vozidla rodinným príslušníkom mohlo dôjsť, nie je potrebné kľúče od vozidla osobitne zabezpečovať. V predmetnej veci nič v správaní syna žalovanej nenasvedčovalo tomu, že by takéto riziko existovalo. Syn žalovanej, žijúci s ňou v spoločnej domácnosti, nikdy motorové vozidlo sám nepoužil a ani jeho správanie nijakým spôsobom nenasvedčovalo opak. Žalovaná preto nemala dôvod predpokladať, že jej syn za pomoci kľúčov uložených na obvyklom mieste, kde ich žalovaná vždy odkladala, vozidlo k jazde použije.

Z dôvodov vyššie uvedených dovolací súd dospel dovolací súd k záveru, že žalobca nedôvodne namieta, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., preto dovolanie zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

O trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa. Najvyšší súd o trovách dovolacieho konania nerozhodol z týchto dôvodov:

V zmysle § 151 ods. 3 O.s.p. v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane s tým, že lehota troch pracovných dní plynie od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Na obsah a účel ustanovenia § 151 ods. 3 O.s.p. nadväzuje § 224 ods. 4 O.s.p., podľa ktorého ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3, o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (§ 224 ods. 4 O.s.p.).

V danej veci prvostupňový súd vo výrokovej časti svojho rozhodnutia uviedol, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.). Ani odvolací súd nerozhodol o trovách konania. O trovách prvostupňového a odvolacieho konania nebolo teda dosiaľ rozhodnuté. Najvyšší súd v takom prípade konštantne zastáva názor, že ak dovolací súd rozhoduje o dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3 a § 224 ods. 4 O.s.p., o trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (viď obdobne napríklad sp. zn. 3 Cdo 188/2013, 3 Cdo 208/2014, 3 Cdo 506/2014, 3 Cdo 180/2015, 3 Cdo 470/2015, 3 Cdo 898/2015).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. apríla 2016

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková